

NOTAT

25. maj 2016

BRITISK EUROSKEPSIS ER MERE ØKONOMISK END DEN DANSKE

Kontakt:

Forskningschef, Catharina Sørensen

+45 21 54 88 21

cas@thinkeuropa.dk

RESUME Den britiske afstemning om EU-medlemskabet har affødt lignende ideer blandt EU-skeptiske kræfter i flere andre EU-lande, herunder Danmark. Men er en britisk inspireret afstemning om selve EU-medlemskabet et naturligt udspring af danskernes euroskepsis? Næppe – for mens der muligvis kan findes opbakning til selve ideen om en EU-folkeafstemning, er der ikke meget, der tyder på, at danskerne efterspørger et opgør med selve medlemskabet af EU.

Den britiske premierminister David Cameron imødekom derimod næsten halvdelen af den britiske befolkning, da han udskrev afstemningen om EU-medlemsskabet. Mens knap halvdelen af briterne mener, at Storbritannien vil være bedre stillet uden for unionen, er det kun hver fjerde dansker, der mener, at Danmark vil være bedre stillet uden for samarbejdet.

På flere centrale områder adskiller dansk euroskepsis sig fundamentalt fra den britiske. Befolkningerne i Danmark og Storbritannien er fælles om en stærk skepsis over for at afgive suveræniteten, men adskiller sig markant i forhold til synet på EU's økonomiske virke og holdninger til det at stå udenfor.

HOVEDKONKLUSIONER:

- Dansk og britisk euroskepsis har en række ligheder, men adskiller sig markant på centrale områder.
- I begge lande er der skepsis over for mere overnationalt samarbejde på følsomme områder. Modviljen over for føderale EU-tiltag er rekordhøj.
- Briterne adskiller sig derimod fra danskerne ved at være stærke kritikere af EU's økonomiske virke. Det er et område, hvor danskerne er at finde blandt EU's varmeste fortalere.
- Desuden er langt flere briter end danskere euroskeptiske i en sådan grad, at selve medlemskabet bringes i spil. Briterne har den største andel af "hård" skepsis i hele EU, mens den danske andel de seneste mange år har været ganske lav og ofte lavere end EU-gennemsnittet.
- Sammenlignet med briterne er danskerne langt mere tilbøjelige til at føle sig som EU-borgere med en blandet dansk og europæisk identitet.
- De danske holdninger synes overordnet i overensstemmelse med de anbefalinger, som udenrigsgransker, Peter Taksøe-Jensen, for nylig fremlagde. Af disse fremgår det, at det er i Danmarks entydige interesse at være placeret centralt i EU – uafhængigt udfaldet af den britiske folkeafstemning.

Det tætte løb mellem ja- og nej-siden i Storbritannien i ugerne op til folkeafstemningen om EU-medlemskabet den 23. juni kommer ikke som nogen stor overraskelse. I mange år har briterne været de EU-borgere, der har haft den største andel af "hårde" euroskeptikere – altså personer, der helt ønsker at forlade det europæiske samarbejde. Mens omkring 15 pct. på tværs af EU ifølge Eurobarometer igennem en lang årrække har set medlemskab som en "dårlig ting", har andelen i Storbritannien typisk været det dobbelte.

Den britiske afstemning har ikke desto mindre fået EU-kritiske partier i flere andre EU-lande til at sværme om muligheden for lignende afstemninger. I Danmark har Dansk Folkeparti lagt billet ind på at kunne følge i briternes fodspor. Det er ikke usandsynligt, at mange danskere vil bakke op om selve ideen om en folkeafstemning om dansk EU-medlemskab. Men i hvor grad ligner den danske euroskepsis i øvrigt den britiske?

En gennemgang af flere årtiers opinionsdata viser en række ligheder, men tegner også et billede af to befolkninger med et grundlæggende forskelligt syn på EU-samarbejdet.¹

Vi deler suverænitetbaseret skepsis

Danskerne og briterne har ét overvejende lighedstegn, når det kommer til EU-holdninger, og det er en stærk suverænitetbaseret euroskepsis. Det betyder, at en stor del af befolkningen i Danmark og Storbritannien er skeptiske over for den del af EU-samarbejdet, der involverer mere overnationalt samarbejde på følsomme områder.

Det gælder generelt ift. større magt til institutioner som Kommissionen og Europa-Parlamentet og ideen om at opgive den nationale vetoret i Ministerrådet. Eurobarometer fra 2014 viser, at 78 pct. i Danmark og 61 pct. i Storbritannien er imod mere fælles beslutningstagen i EU, mod 40 pct. gennemsnitligt i hele EU.² Et lignende billede gør sig gældende ift. holdninger til et "Europas Forenede Stater". Se figur 1.

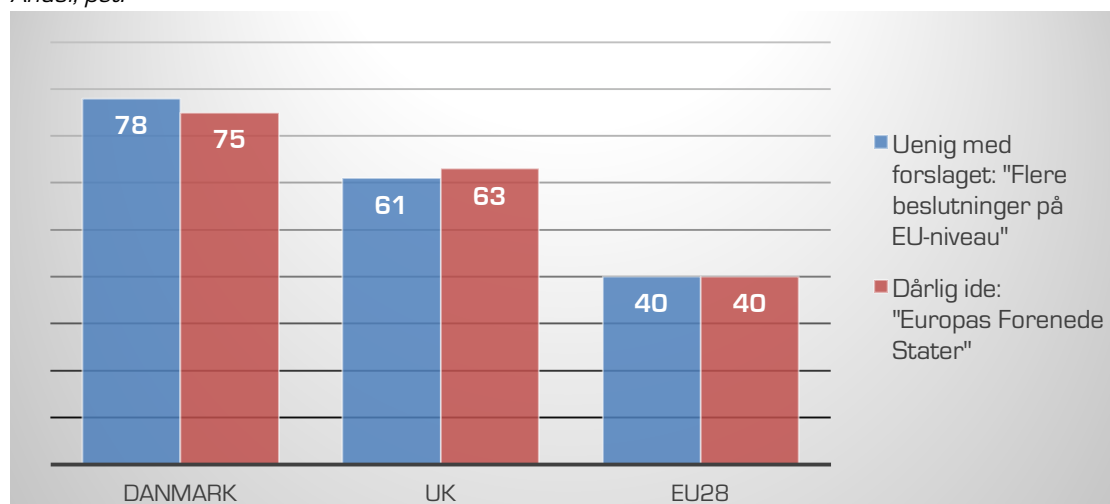
---

¹ Danish and British Popular Euroscepticism Compared, Catharina Sørensen, DIIS Working Paper, 2004 (<http://www.diis.dk/en/research/danish-and-british-popular-euroscepticism-compared>).

² Se <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/PublicOpinion/index.cfm/>. Data i dette brief bygger primært på EB84 (2016), EB81 (2014) og EBS415 (2014).

Figur 1: Danskere og briter ønsker ikke mere overnationalt samarbejde

Andel, pct.

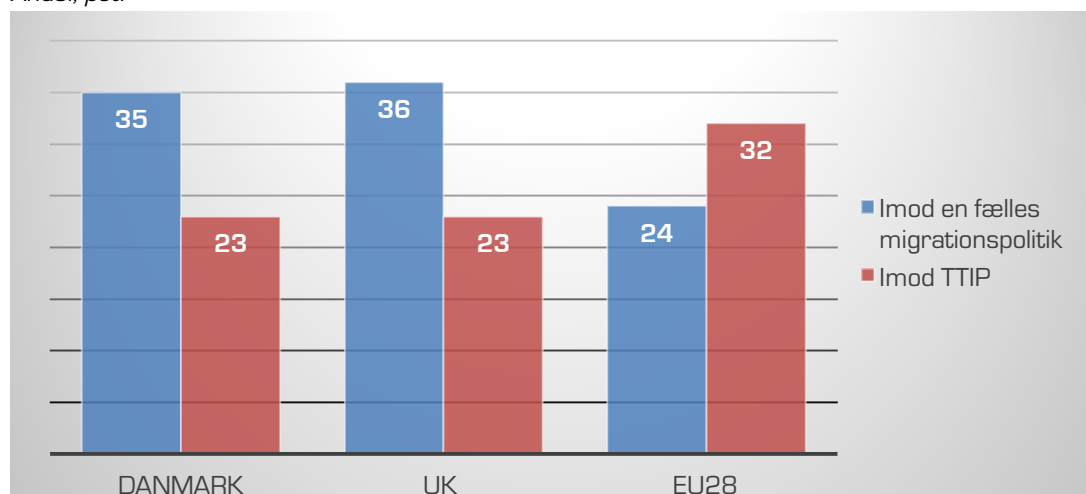

Kilde: Eurobarometer (EB81 og EBS415).

Den suverænitetbaserede euroskepsis kommer også til udtryk i danske og britiske holdninger til specifikke EU-politikker. Det varierer fra område til område, om den suverænitetbaserede skepsis vækkes, men der er en række fællesnævner hos Storbritannien og Danmark. Begge lande er f.eks. blandt dem i EU, der har relativt størst folkelig modstand over for en fælles europæisk migrationspolitik, om end modstanderne ikke repræsenterer flertallet i de to lande. Både Danmark og Storbritannien er derimod at finde i den positivt stemte ende af skalaen mht. EU's frihandelsaftale med USA (TTIP). Her er relativt færre briter og danskere imod end gennemsnitligt i EU.

Figur 2. Danskere og briter ønsker ikke fælles migrationspolitik

Andel, pct.

Kilde: Eurobarometer (EB84).

Der er således tale om en vurdering fra område til område, om et EU-tiltag går for langt ind over den nationale måde at gøre tingene på. I såvel Danmark som Storbritannien kan der godt være udbredt støtte til EU-tiltag, der ikke falder ind under de dominerende skepsistyper. TTIP er et godt eksempel, da britisk og dansk opbakning her ligger pænt over EU-gennemsnittet. Men dansk og britisk suverænitetbaseret euroskepsis er formentlig blandt de mest udtalte i hele EU, kun delt i samme grad i Sverige og Finland.

Økonomisk skepsis er stærk i Storbritannien

Skepsis over for afgivelse af suverænitet har været særdeles stærk i Danmark igennem årtier, men det er til gengæld også det eneste område, hvor danskerne i dag adskiller sig fra EU-gennemsnittet i en skeptisk retning. Det samme er langt fra tilfældet i Storbritannien.

Her spiller især økonomisk euroskepsis også en udtalt rolle – og i den britiske *Leave*-kampagne har angreb på EU's økonomiske formåen da også spillet en fremtrædende rolle side om side med suverænitetsargumenter. En undersøgelse fra det britiske National Centre for Social Research viser, at 82 pct. af de briter, der både er økonomisk- og suverænitetbaserede skeptikere, helt ønsker at forlade EU.³

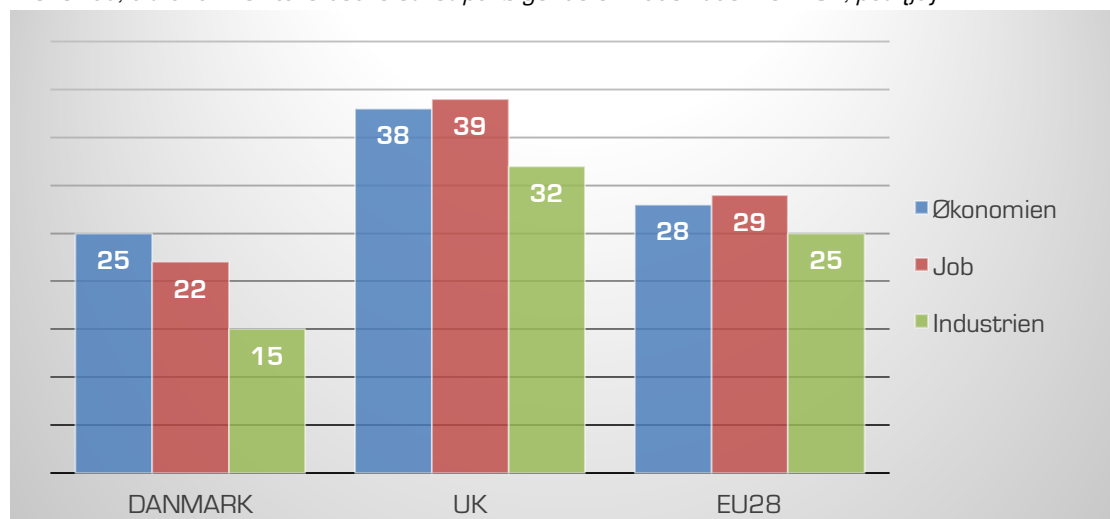
Britisk økonomisk euroskepsis kommer f.eks. til udtryk ift. vurderingen af, om EU gavner ens land inden for en række specifikke sektorer. Eurobarometers seneste måling på dette område viser, at briterne er kritiske på centrale områder – bl.a. over for EU's indflydelse på områder som økonomi, job og industri. Danskerne er typisk ikke bare mindre skeptiske end Storbritannien ift. denne økonomiske euroskepsis, men blandt de mindst kritiske EU-lande.

---

³ Se: <http://www.bsa.natcen.ac.uk/media/39024/euroscepticism.pdf>. Suverænitetbaseret euroskepsis omhandles i undersøgelsen som 'kulturel' euroskepsis.

Figur 3: Danskerne tror på fordele ved EU-medlemskab

Mener du, dit land ville være bedre stillet på følgende områder uden for EU?, pct. (ja)

Kilde: Eurobarometer (EB81).

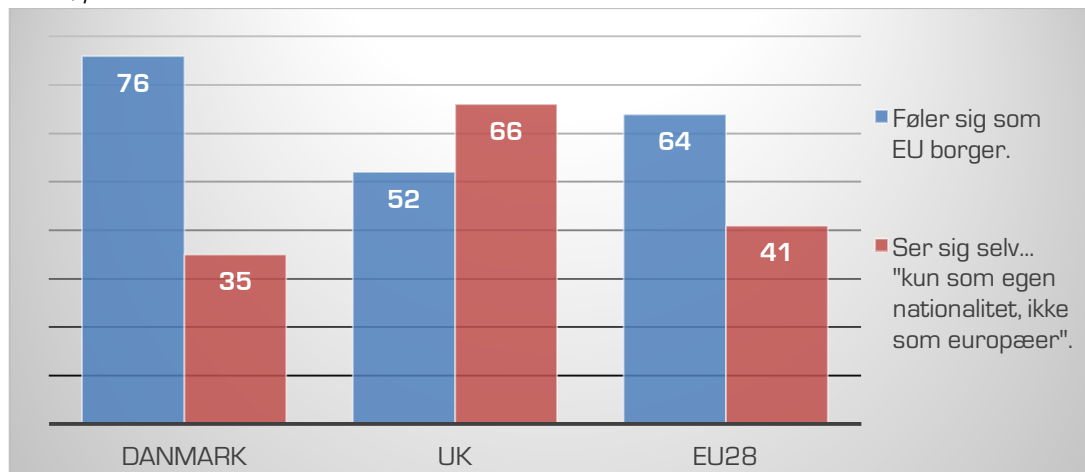
Samtidig er der markant forskel på, i hvor stor udstrækning den britiske og danske euroskepsis er knyttet til ønsket om helt at forlade EU. Mens briterne, som nævnt indledningsvist, typisk har den største andel "hård" euroskepsis i hele EU, har danskerne de seneste mange år ligget ganske lavt og ofte lavere end EU-gennemsnittet.

Den seneste Eurobarometer-undersøgelse viser, at 22 pct. danskere mener, at det vil være bedre at stå uden for EU, mens andelen i Storbritannien er 47 pct. Langt flere briter end danskere er altså euroskeptiske i en grad, hvor selve medlemskabet er i spil.

En række personlige holdningsspørgsmål i Eurobarometer-undersøgelserne bidrager til at tegne et billede af to lande med væsentligt forskellige tilgange til et tæt europæisk samarbejde. Sammenlignet med briterne er danskerne langt mere tilbøjelige til at føle sig som EU-borgere med en blandet dansk og europæisk identitet. Følelsen af at være EU-borger deler 76 pct. i Danmark, mod 52 pct. i Storbritannien (EU gennemsnittet er 64 pct.). 35 pct. af danskerne definerer sig selv som "kun dansker", mod 66 pct. af briterne. Det tyder på, at langt flere briter end danskere i det daglige ser sig selv og deres land som grundlæggende adskilt fra resten af Europa.

Figur 4. Flere danskere end briter føler sig som EU-borgere

Andel, pct.

Kilde: Eurobarometer (EB81).

Sammenlignet med langt de fleste andre EU-borgere, og endda briterne, er danskerne ifølge Eurobarometer i øvrigt også at finde blandt de befolkninger, der reagerer mindst negativt på begreber som "frihandel", "store selskaber", "konkurrence" og "globalisering". Det afspejler muligvis Danmarks position som lille, åben økonomi.

Dermed er der god overensstemmelse mellem danskernes anerkendelse af EU's økonomiske vigtighed for Danmark og de konklusioner, som regeringens udenrigsudreder, Peter Taksøe-Jensen, for nylig fremlagde.⁴ Taksøe-Jensen fastslog entydigt, at det for at sikre dansk vækst og velstand var i Danmarks interesse at være placeret centralt i EU-samarbejdet – uafhængigt af udfaldet af den britiske folkeafstemning. Meningsmålingerne viser, at danskernes tilgang til samarbejdet, i stærk modsætning til den britiske, er præget af denne erkendelse.

⁴ Udredningen kan hentes på Udenrigsministeriets hjemmeside:
<http://um.dk/da/udenrigspolitik/aktuelle-emner/dansk-diplomati-og-forsvar-i-en-brydningstid>.